

Vragen / opmerkingen (in zwart) en antwoorden (in blauw) n.a.v. het raadsvoorstel t.b.v. de raadsvergadering 13 december 2021 met als onderwerp 'instellen gemeentelijke adviescommissie'.

De vragen zijn op 29 november 2021 aangeleverd door Bianca Rooding-Eurlings, fractievoorzitter VVD Valkenburg aan de Geul

- komt er nog een verordening op de adviescommissie?

Indien de aangesloten een verordening willen opstellen dan is dat mogelijk maar dat wordt niet voorgesteld. De Omgevingswet (Ow) verplicht enkel dat de gemeenteraad een adviescommissie moet instellen. De Ow vereist niet dat hiervoor een verordening moet worden opgesteld. De raad heeft de afgelopen jaren juist gedereguleerd (project vermindering regeldruk) en een nieuwe verordening daar waar dat niet verplicht is, past niet in deze ingezette lijn.

- is de rol van de adviescommissie omschreven in het omgevingsplan?

De rol van de adviescommissie vloeit voort uit de Ow. De adviescommissie heeft slecht één verplichte taak namelijk -kortgezegd- het adviseren over Rijksmonumenten (17.9 lid 1 Ow). De doelstelling van het instellen van een nieuwe adviescommissie is echter ruimer, namelijk daar waar vereist of daar waar gewenst meerdere adviseurs gezamenlijk en gelijktijdig in een openbare vergadering te laten adviseren over een aanvraag om omgevingsvergunning.

- het college kan de nieuwe gemeentelijke adviescommissie om advies vragen. Hoe kunnen de twee petten worden gescheiden als een lid van het college in de adviescommissie zit?

Het is uitgesloten dat een lid van het gemeentebestuur lid is van de adviescommissie als bedoeld in de Ow (17.8 Ow).

- de minister van OC&W heeft het recht van advies of instemming bij een complexe wijziging van het rijksmonument. Waar wordt dit vastgelegd?

Op dit moment ligt in het Besluit omgevingsrecht vast wanneer advies moet worden ingewonnen bij de minister en deze regels gaan over in de Omgevingswet / de bijbehorende Amvb's.

- de hoeveelste benoeming van de huidige stadsbouwmeester wordt het als we instemmen met deze raadsnota? De nog vigerende woningwet spreekt namelijk enkel van een eenmalige benoeming. Dus naar onze mening kan een herbenoeming niet. Graag uitleg.

De stadsbouwmeester is conform voorstel één van de leden gemeentelijke adviescommissie. De gemeenteraad bepaalt onder de Ow zelf de benoemingstermijnen (17.7 Ow).

De termijnen in de Woningwet (max. 2 keer 3 jaar) dateren mogelijk uit de tijd dat de gemeenteraad geen welstandsnota hoefde vast te stellen. De stadsbouwmeester had in die periode veel meer ruimte om een eigen visie naar voren te brengen.

De huidige stadsbouwmeester is formeel door de gemeenteraad benoemd vanaf 1 januari 2019 tot 1 januari 2022. De periode voorafgaand aan 1 januari 2019 verving de huidige stadsbouwmeester (als plaatsvervanger) de destijds ernstig zieke stadsbouwmeester.

De huidige stadsbouwmeester mag op basis van de Woningwet nog 1 keer worden herbenoemd voor een periode van 3 jaar, maar op basis van de Omgevingswet is de benoemingstermijn dus aan de gemeenteraad.

- we vragen ons nog steeds af hoe één stadsbouwmeester voor vier gemeenten, die zo verschillend zijn als de vier genoemden, toch één visie gelijke visie voor alle vier de gemeenten kan hebben.

De term 'stadsbouwmeester' doet vermoeden dat deze persoon bepaalt wat en in welke vorm en met welke materialen gebouwd mag worden. Niets is minder waar. De gemeenteraad bepaalt dat namelijk. De stadsbouwmeester toets aan welstandscriteria (esthetische voorschriften) die door de gemeenteraad zijn vastgesteld nadat het plan is getoetst aan de bestemmingsplanregels die door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Per gemeente kunnen de criteria / de bestemmingsplanregels verschillen. Er hoeft dus zeker geen sprake te zijn van één visie op het gebied van welstand.

Op het gebied van 'erfgoed' wordt in het Mergelland wel eenduidig geadviseerd. De stadsbouwmeester (tevens lid van de monumentencommissie) is een belangrijke schakel wanneer het gaat over de beoordeling van gemeentelijke monumenten / beschermde stads- en dorpsgezichten, ca. 1000 rijksmonumenten in het Mergelland.

- de stadsbouwmeester adviseert ook over andere bouwwerken dan monumenten. Wij willen uitdrukkelijk de adviesrol van de commissie beperken tot het adviseren van aanvragen om een omgevingsvergunning voor rijksmonumenten. En verder niets.

Indien een bouwaanvraag geen betrekking heeft op een Rijksmonument dan geeft de monumentencommissie binnen onze gemeente geen advies. In dat geval wordt advies ingewonnen bij de stadsbouwmeester die door de gemeenteraad is aangenomen om te toetsen aan door de gemeenteraad vastgestelde welstandscriteria.

Indien sprake is van een bouwaanvraag bij een monument (bijvoorbeeld zoals thans het geval is bij hotel Geulzicht) dan is advies nodig van zowel de monumentencommissie als de stadsbouwmeester.

De Ow beoogt om deze adviseurs bij dergelijke projecten gezamenlijk advies te laten uitbrengen. De Ow beoogt dat de adviseurs in één commissie worden ondergebracht maar dat is geen verplichting.

- de Omgevingswet bepaalt dat in de adviescommissie monumentendeskundigen worden benoemd. Zijn dat de voorgestelde en met naam genoemde personen? In de huidige monumentencommissie bestaat het bestuur uit 4 personen, uit elke gemeente een collegelid. Dan worden nog een aantal mensen met naam genoemd en is er ook de mogelijkheid om andere adviseurs op esthetisch vlak in te schakelen. Zijn dat dan vaste adviseurs? Of ad hoc? En als dat zzp-ers zijn wat gaat ons dat kosten?

Het bestuur van de commissie bestaande uit 4 wethouders (1 wethouder per gemeente) en de ambtelijke ondersteuning hebben de voorkeur uitgesproken om de huidige leden hun werk te laten voortzetten onder de gemeentelijke adviescommissie. Het nemen van een besluit hieromtrent is echter aan de vier gemeenteraden. De personen die met naam zijn genoemd zijn de huidige leden van de monumentencommissie en de (plv.) stadsbouwmeester.

Het bestuur van de commissie bestaande uit 4 wethouders (1 wethouder per gemeente) en de ambtelijke ondersteuning hebben tevens de voorkeur uitgesproken om (gezien de doelstelling van de gemeentelijke adviescommissie) de commissie uit te breiden met andere personen die de gemeente momenteel adviseren op esthetisch vlak (bijvoorbeeld op het gebied van landschappelijke inpassing). De vier gemeenten beschikken op dit moment op dit gebied niet over dezelfde adviseurs en daarom zijn hier geen namen genoemd. We beschikken als gemeente Valkenburg aan de Geul dus wel over adviseurs (een stichting) en deze worden ca. 6 keer per jaar om advies gevraagd. Onder de Omgevingswet zal dit aantal niet veel anders zijn. De kosten zullen naar verwachting eerder afnemen omdat wordt voorgesteld om advies in te winnen bij één adviseur (in plaats van een stichting zoals dat thans het geval is) die onderdeel kan gaan uitmaken van de adviescommissie. Hierdoor zullen de kosten voor een aanvrager lager zijn.

-Uit hoeveel personen gaat de nieuwe adviescommissie bestaan? Voor ons is het niet duidelijk.
- er wordt verzocht om (onder punt 4) de stadsbouwmeester te benoemen als "lid" van de commissie. Wij zien hier liever "adviseur".

Als je lid bent van een adviescommissie dan ben je een adviseur.

Het bestuur van de adviescommissie en de secretaris zijn geen lid van de adviescommissie. Zij geven geen advies.

En met als taak te adviseren over de aanvragen om een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit en desgevraagd daar waar dat in gemeentelijke regels is bepaald en te adviseren over andere aanvragen met betrekking tot welstand/ esthetische voorschriften. Naar onze mening gaat dit de bevoegdheden van de commissie te buiten, nu deze enkel is ingesteld mbt rijksmonumentenactiviteit en niet met betrekking tot andere aanvragen. Graag uitleg.

Als de stadsbouwmeester aan de adviescommissie wordt toegevoegd (hetgeen gezien de doelstellingen van de commissie wenselijk is) zijn dit de taken van dit lid van de commissie. Dit zijn de bestaande taken van de stadsbouwmeester.

- relatie met bestaand beleid. Hier is opgenomen dat in bepaalde gevallen het gewenst of zelfs vereist is aan diverse esthetische voorschriften/uitgangspunten te toetsen, zoals welstand, monumentenzorg, stedenbouw en/of landschappelijke inpassing. Waar kan de burger deze informatie snel vinden?

Het (welstands-)beleid voor zover dat is vastgesteld is te vinden via onze website.

- als doelstelling wordt opgenomen om daar waar vereist of daar waar gewenst. Dat is nogal vaag vinden wij.

Bij het verbouwen van een monument waarbij het uiterlijk aanzicht van het monument wijzigt, is het vereist dat de monumentencommissie en de stadsbouwmeester om advies worden gevraagd.

Bij bijvoorbeeld een informele aanvraag geldt deze verplichting niet maar kan het toch de wens zijn van de aanvrager om alvast advies in te winnen.

- per plan zal worden bepaald of/welke adviseurs van de commissie worden ingeschakeld – wie bepaalt dat?

De planbehandelaar / casemanager (vaak van de afdeling Vergunningen) zal nagaan welke adviezen nodig zijn. Als iemand een nieuwe woning gaat bouwen dan zal in de regel niet iemand van de monumentencommissie om advies worden gevraagd. Advies van de stadsbouwmeester (lees lid van de adviescommissie voor het onderdeel 'welstand') is wel vereist.

- er wordt voorgesteld om de huidige leden van de monumentencommissie district Mergelland te benoemen tot lid van de commissie met adviestaak. Wat als er een lid stopt of vervangen moet worden, wordt dit dan aan de raad voorgelegd?

De gemeenteraad gaat over de (her)benoemingen van de leden maar kan die taak ook overlaten aan een commissiebestuur zoals thans het geval is bij de gemeenschappelijke monumentencommissie (zie voorstel 6). Als we samenwerken met vier gemeenten is dat laatste het meest praktische. Een variant is ook mogelijk bijvoorbeeld dat de gemeenteraad de benoemingen doet en een commissiebestuur de herbenoemingen / de tijdelijke vervangingen op zich mag nemen.

- is de stadsbouwmeester in dienst van de gemeente? Zo ja hoe zit het dat met het feit dat in het algemeen een wettelijk adviseur (een persoon die of college dat op grond van een wettelijk voorschrift adviseert over een door een bestuursorgaan te nemen besluit) niet werkzaam mag zijn onder de verantwoordelijkheid van dat bestuursorgaan. De omgevingswet stelt als eis voor alle gemeentelijke adviesorganen dat leden van het gemeentebestuur daar geen deel van mogen uitmaken. Graag uitleg waarom dan toch voor deze constructie is gekozen.

De stadsbouwmeester valt niet onder het cao van de gemeente. In de Woningwet is een definitie opgenomen voor stadsbouwmeester:

stadsbouwmeester: door de gemeenteraad benoemde onafhankelijke deskundige die aan het college van burgemeester en wethouders advies uitbrengt ten aanzien van de vraag of het uiterlijk of de plaatsing van een bouwwerk, waarvoor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het bouwen van dat bouwwerk is ingediend, in strijd is met redelijke eisen van welstand;

Onder de Omgevingswet geldt: Het is uitgesloten dat een lid van het college in deze adviescommissie zit (17.8 Ow). Een lid van het college kan wel in een commissiebestuur zitten.

We verwijzen naar de handreiking adviesstelsel omgevingskwaliteit en het dossier onafhankelijke advisering waarin twee voorwaarden voor onafhankelijkheid worden genoemd:

1) de leden zijn onafhankelijk ten opzichte van het orgaan waaraan ze adviseren. Dit impliceert dat leden van het college van B&W en leden van de gemeenteraad geen lid kunnen zijn en dat de leden ook niet in dienst zijn van het orgaan waaraan ze adviseren;

2) de leden zijn onbevooroordeeld ten opzichte van het plan waarover ze adviseren.

Veel gemeenten vinden de inbreng van burgers bij de kwaliteitsadvisering waardevol. Burgers verrijken de advisering met hun gebiedskennis en zorgen mede voor draagvlak in de samenleving. Waarom is er voor gekozen om geen burgers te benoemen als lid of adviseur van deze commissie?

Om juist de onafhankelijkheid te waarborgen. De gemeenteraad stelt bestemmingsplanregels, welstandscriteria etc. vast dus als burgers het niet met de gemeenteraad eens zijn dan kunnen ze dat in maart laten weten bij de stembus.

Het blijft wel zeker mogelijk dat burgers initiatieven hebben en daarmee naar de gemeente komen. Zo zijn de ondernemers nauw betrokken bij de totstandkoming van welstandsregels voor het horecagebied. Dit principe kan zeker ook door een burger of een wijk worden geïnitieerd. Tevens kunnen burgers betrokken worden bij eventuele planvorming (participatie), maar dat is maatwerk per initiatief.

- is het een idee om twee commissies in te stellen? Bijvoorbeeld een commissie voor omgevingskwaliteit van bouwwerken en een monumentencommissie? Waarbij zij opgemerkt dat alleen de commissie die adviseert over rijksmonumentenactiviteiten de status van gemeentelijke adviescommissie kan krijgen.

Dat is zeker mogelijk maar dat is niet de intentie van de Omgevingswet. Op het moment dat een burger met een plan komt waarbij meerdere adviseurs nodig zijn is het voor een burger waarschijnlijk fijner om in één overleg kennis te nemen van verschillende adviseurs (indien meerdere adviezen noodzakelijk zijn).

- bij de instelling van de nieuwe gemeentelijke adviescommissie kunnen leden van de bestaande adviescommissie worden benoemd. Daarbij kan de einddatum van hun huidige zittingstermijn worden overgenomen of een nieuwe einddatum worden vastgelegd.

Dat is correct. Het is aan de gemeenteraad om te bepalen hoe hiermee wordt omgegaan.

De omgevingswet noemt geen maximale zittingstermijn. Voor leden van de welstandcommissie geldt tot het inwerkingtreden van de Omgevingswet een wettelijk bepaalde termijn van drie jaar met een eenmalige mogelijkheid tot verlening met nog eens drie jaar. Wordt dit nog ergens vastgelegd? Waarbij de continuïteit gewaarborgd dient te worden door niet de gehele commissie in één keer te vernieuwen.

Zeer terechte opmerking. Het advies is om alle leden nu voor 4 jaar te benoemen (dus de termijn wordt in het raadsbesluit vastgelegd) waarbij bij een herbenoeming differentiatie kan worden aangebracht.

Alle Nederlandse gemeenten moeten een adviescommissie instellen dus er komen veel vacatures vrij. Het aanbod is niet heel erg groot en de huidige leden zijn zeer bekend met het gebied en de materie. Ze zijn zeer deskundig en vertonen veel passie. Gelet op het bovenstaande is geadviseerd om de eerste termijn niet te kort te maken.

het advies van deze commissie is niet bindend, maar wel zwaarwegend, het college kan het advies gemotiveerd naast zich neer leggen. Bij de aanvragers dient duidelijk te zijn dat een second opinion mogelijk is, een procedure die door de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit wordt aangeboden.

Het komt zéér zelden voor dat een vergunning wordt geweigerd op basis van esthetische voorschriften. Als een vergunning wordt geweigerd dan dienen wij dat te onderbouwen door bijvoorbeeld te wijzen naar passages uit de door de gemeenteraad vastgestelde welstandsnota.

De aanvrager kan zelf een second opinion aanvragen en eventueel bezwaar aantekenen. Op dat moment vindt een heroverweging plaats en kunnen wij beide adviezen voorleggen aan onze en/of een andere commissie.

Het bovenstaande is nu niet aan de orde. De gemeenteraad kan natuurlijk wel input geven en het mogelijk gemeenschappelijke bestuur van de gemeentelijke adviescommissie (bestaande uit 1 wethouder / burgemeester per gemeente) kan hierover afspraken vastleggen in een reglement (zie beslispunt 6).

- Ook dient duidelijk te zijn dat als het gaat over een rijksmonumentenactiviteit met betrekking tot een archeologisch rijksmonument de gemeentelijke adviescommissie hierover niet kan adviseren omdat de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap recht van advies en instemming heeft. (verdrag van Valletta verplicht tot bescherming van archeologische monumenten);

Dat klopt dat staat zo ook in de wet en dat is dus duidelijk.

- binnen de adviescommissie dienen leden deskundig te zijn op het gebied van cultuurhistorie, bouw- en architectuurhistorie, restauratie, landschap en stedenbouw. Is dit hier het geval? Voldoen de leden qua profiel en het vereiste niveau qua opleiding, kennis en ervaring zoals opgenomen in de Handreiking Gemeentelijke Monumentencommissie van 2009?

De samenstelling van de commissie is in het verleden op advies van de “Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed” uitgebreid met een bouwhistoricus. De commissie bestaat in totaliteit uit vier leden. Bij elke vergadering is een lid aanwezig die deskundig is op het gebied van restauratiearchitectuur en monumentenzorg en een lid die deskundig is op het gebied van bouwhistorie en architectuurgeschiedenis.

- wij zien graag het profiel van de leden van de adviescommissie uitdrukkelijk benoemd: het gewenste niveau van de deskundigen. Zijn de leden ingeschreven in het Register voor architecten, stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten?

Belangrijk is dat we goede adviseurs werven. Of ze nu wel of niet in een register zijn opgenomen, ze moeten aantoonbaar beschikken over voldoende kennis. Wat even belangrijk is dat de adviseurs beschikken over goede contactuele eigenschappen en niet op hun strepen willen gaan staan en belerend overkomen ten opzichte van de aanvrager of diens adviseur. De huidige stadsbouwmeester en de leden van de monumentencommissie voldoen aan deze voorwaarden. Voor de huidige leden van de monumentencommissie en de voor de stadsbouwmeester is het profiel verwoord in de vacatures. Op basis daarvan zijn de leden (door de raad) aangesteld. Naast veel ervaring beschikken deze personen over de juiste 'papieren'.

- het oordeel dient onafhankelijk en deskundig te worden gevormd. Welke waarborgen zijn hiervoor vastgelegd?

Deskundig: zie hierboven.

Onafhankelijk: bij de welstand en monumenten geldt dat wanneer een van de leden betrokken is bij de planvorming deze niet adviseert over het (bouw)plan. Het lijkt alsof bij dit soort plannen extra streng wordt getoetst. In het verleden is zelf een van de leden opgestapt na een negatief advies van zijn 'collega's'.

Patrick Frijns
29-11-2021